

Lastendruk Heerenveen 2023-2026

Feitelijk lastenoverzicht met bestuurlijke toelichting en leeswijzer

1. Kernboodschap vooraf

Bestuurlijke samenvatting

Het overzicht laat niet alleen zien welke tarieven gelden, maar vooral hoe die tarieven doorwerken voor verschillende groepen. Voor inwoners bestaat de gemeentelijke woonlast uit afvalstoffenheffing, rioolheffing en - voor eigenaar-bewoners - OZB. Voor huurders ontbreekt de OZB rechtstreeks op de gemeentelijke aanslag, waardoor de vergelijking met eigenaar-bewoners altijd apart moet worden gelezen. Voor bedrijven werkt de systematiek anders: de WOZ-waarde en het onderscheid tussen eigenaar en gebruiker van niet-woningen zijn daar bepalend.

De ontwikkeling 2023-2026 laat een stijging in euro's zien bij de gemiddelde woonlasten. In de COELO-rangschikking betekent een hoger rangnummer dat meer gemeenten lagere lasten hebben. Heerenveen blijft daarmee geen extreme uitschieter, maar zit in 2026 bij eigenaar-bewoners en huurders duidelijk aan de hogere kant van de Friese vergelijking. De cijfers vragen daarom om lezing in samenhang met de samenstelling van de gemeente, het aantal koop- en huurwoningen, de inkomenspositie van inwoners en het kwijscheldingsbeleid.

2. Leeswijzer: lasten, tarief en draagkracht zijn niet hetzelfde

Begrip	Toelichting
Lasten	Het bedrag dat een huishouden of bedrijf uiteindelijk betaalt. Dit hangt af van tarieven, WOZ-waarde, objectsoort, afvalaanbod, huishoudensgrootte en watergebruik.
Tarief	Het formele bedrag of percentage uit de verordening. Een tariefstijging leidt niet automatisch voor iedereen tot dezelfde lastenstijging.
Rangnummer COELO	Een relatieve vergelijking met andere gemeenten. Rangnummer 1 betekent de laagste woonlasten. Een hoger rangnummer betekent: meer gemeenten zijn goedkoper. Rangnummers van 1 (goedkoopste) tot 342 (duurste)
Draagkracht/context	De betekenis van lasten hangt ook af van inwonerssamenstelling, aandeel koop/huur, aandeel lage inkomens en kwijscheldingsmogelijkheden.
Kwijschelding	In Heerenveen kan kwijschelding worden toegepast voor onderdelen van gemeentelijke belastingen en heffingen. Dat dempt de last voor huishoudens met beperkte betaalcapaciteit, maar verandert niet de algemene tariefvergelijking.

3. Gemeentelijke context Heerenveen

Contextpunt	Duiding voor de lastenvergelijking
Aantal inwoners	Circa 51.960 inwoners per 1 januari 2026. Dit geeft de schaal van de gemeente aan, maar verklaart op zichzelf niet de lastendruk.
Woning- en huishoudensmix	Een gemeente met relatief veel koopwoningen ziet OZB sterker terug in het inwonerbeeld. Bij huurwoningen ligt de gemeentelijke aanslag lager, omdat OZB voor woningen niet rechtstreeks aan huurders wordt opgelegd maar aan de eigenaar. De opbrengst OZB wordt dus niet negatief beïnvloedt.
Inkomenspositie en bijstand	Het aandeel huishoudens met beperkte financiële ruimte is relevant voor de maatschappelijke betekenis van lasten. Daarom hoort kwijschelding bij de duiding van lokale heffingen.

4. Inwoners: waaruit bestaat de gemeentelijke aanslag?

Component	Feitelijke toelichting
OZB woningen	Eigenaren betalen een percentage van de WOZ-waarde. Huurders betalen deze component niet rechtstreeks. De eigenaar betaalt de OZB-component. Huurder betaalt geen OZB maar wel de afval- en rioolheffing.
Afvalstoffenheffing	Vast jaarbedrag plus variabel deel via Diftar. Het variabele deel bestaat uit restafval per kg, lediging of ondergrondse zak. Gedrag en registratie bepalen het uiteindelijke bedrag.
Rioolheffing	Woningen kennen een tarief voor eenpersoonshuishoudens en voor twee of meer personen. Er is geen directe koppeling aan individueel waterverbruik bij woningen. Dit onderscheid is noodzakelijk voor vergelijking met bedrijven.

5. Vergelijking gemiddelde woonlasten 2026 - Friese gemeenten

Onderstaande tabel toont de COELO-vergelijking voor Friese gemeenten. Voor een snelle bestuurlijke lezing is vooral relevant waar Heerenveen in het Friese beeld staat. Bij eigenaar-bewoners met meerpersoonshuishouden bedraagt de woonlast in Heerenveen € 1.103. Daarmee behoort Heerenveen in deze tabel tot de hogere Friese gemeenten. Bij huurders met meerpersoonshuishouden bedraagt de woonlast € 601, eveneens boven het provinciale gemiddelde van € 500.

Gemeente	Eigenaar 1-pers.	Eigenaar meerpers.	Huurder 1-pers.	Huurder meerpers.
Gemiddelde provincie Fryslan	€ 853	€ 980	€ 369	€ 500
Achtkarspelen	€ 1.004	€ 1.122	€ 515	€ 633
Ameland	€ 596	€ 681	€ 331	€ 416
Dantumadiel	€ 985	€ 1.046	€ 435	€ 497
De Fryske Marren	€ 757	€ 927	€ 397	€ 567
Harlingen	€ 790	€ 904	€ 237	€ 351
Heerenveen	€ 963	€ 1.103	€ 461	€ 601
Leeuwarden	€ 768	€ 938	€ 298	€ 468
Noardeast-Fryslan	€ 891	€ 972	€ 432	€ 513
Ooststellingwerf	€ 698	€ 904	€ 297	€ 502
Opsterland	€ 807	€ 940	€ 475	€ 608
Schiermonnikoog	€ 964	€ 1.102	€ 395	€ 533
Smallingerland	€ 966	€ 1.012	€ 374	€ 420
Sudwest-Fryslan	€ 874	€ 923	€ 323	€ 381
Terschelling	€ 957	€ 957	€ 504	€ 504
Tytsjerksteradiel	€ 916	€ 1.030	€ 323	€ 438
Vlieland	€ 794	€ 961	€ 431	€ 598
Waadhoeke	€ 934	€ 1.074	€ 558	€ 698
Weststellingwerf	€ 821	€ 968	€ 268	€ 416

Duiding bij bovenstaand schema

Heerenveen staat bij eigenaar-bewoners meerpersoonshuishouden op plaats 2 van 18 Friese gemeenten wanneer van hoog naar laag wordt gerangschikt. Alleen Achtkarspelen ligt in deze vergelijking hoger. Bij huurders meerpersoonshuishouden staat Heerenveen op plaats 4 van 18. De tabel laat zien dat Heerenveen in 2026 boven het Friese gemiddelde zit voor zowel eigenaar-bewoners als huurders.

6. COELO-rangschikking woonlasten Heerenveen 2023-2026

Jaar	Eigenaar-bewoner woonlasten	COELO-rang eigenaar	Huurder woonlasten	COELO-rang huurder
2023	€ 944	175 van 342	€ 509	244 van 342
2024	€ 968	153 van 342	€ 538	242 van 342
2025	€ 1.007	144 van 342	€ 564	239 van 342
2026	€ 1.103	199 van 342	€ 601	252 van 342
Onderdeel		Wat zegt dit?		
Eigenaar-bewoner		De woonlast stijgt van € 944 naar € 1.103: +€ 159 in vier jaar. De rang gaat van 175 naar 199. Omdat 1 de laagste lasten is, betekent rang 199 dat Heerenveen in 2026 relatief duurder uitkomt dan in 2023.		
Huurder		De woonlast stijgt van € 509 naar € 601: +€ 92 in vier jaar. De rang gaat van 244 naar 252. Ook hier geldt: meer gemeenten hebben lagere lasten.		
Ontwikkeling door de jaren		In 2024 en 2025 verbetert de relatieve positie van eigenaar-bewoners ten opzichte van 2023. In 2026 verslechtert die positie door een relatief grotere stijging ten opzichte van andere gemeenten.		
Waarom dit relevant is		De bedragen laten de ontwikkeling in euro's zien; de rangnummers laten zien of Heerenveen sneller of langzamer beweegt dan andere gemeenten.		

7. Vierjaarsvergelijking inwoners: tarieven 2023-2026

Tariefcomponent	2023	2024	2025	2026	2023-2026
Afval vast deel	€ 146	€ 155	€ 167	€ 182	+€ 36 / +24,7%
Mini container	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00
Restafval per kg	€ 0,35	€ 0,35	€ 0,37	€ 0,39	+€ 0,04 / +11,4%
Ondergrondse zak	€ 2,10	€ 2,15	€ 2,20	€ 2,40	+€ 0,30 / +14,3%
Riool 1-persoons	€ 181	€ 190	€ 198	€ 207	+€ 26 / +14,4%
Riool 2+ personen	€ 242	€ 253	€ 263	€ 275	+€ 33 / +13,6%
OZB eigenaar woning	0,1025%	0,1087%	0,1091%	0,1100%	+0,0075%-punt
Duiding bij bovenstaand schema					
Het vaste afvaldeel stijgt procentueel het sterkst. Rioolheffing stijgt in euro's geleidelijk. Het OZB-tarief stijgt beperkt in procentpunten, maar de feitelijke aanslag kan sterker stijgen wanneer de WOZ-waarde van de woning toeneemt. Daarom moet steeds onderscheid worden gemaakt tussen tariefontwikkeling en aanslagontwikkeling.					

8. Modelhuishouden: betekenis in euro's

Onderdeel	Inhoud
Aannames	2+ personen; 100 kg restafval en 12 ledigingen per jaar; eigenaar-bewoner met constante WOZ-waarde van € 300.000; transparant model om jaren te vergelijken.
Uitkomst eigenaar-bewoner	Circa € 743 naar € 838 per jaar.
Uitkomst zonder OZB (huurder)	Circa € 435 naar € 508 per jaar.
Kanttekening	Werkelijke aanslag verschilt per adres, WOZ en afvalaanbod. Tariefontwikkeling is niet hetzelfde als de daadwerkelijke aanslag.

9. Bedrijven: andere lastenlogica dan bij woningen

Component			Feitelijke toelichting		
OZB niet-woningen			Eigenaar niet-woning betaalt een percentage van de WOZ-waarde. Gebruiker niet-woning betaalt eveneens een percentage van de WOZ-waarde. Eigenaar-gebruiker betaalt beide componenten.		
Rioolheffing bedrijven			Tarief afhankelijk van waterafvoer/gebruikerscategorie. Laag verbruik tot en met 50 m3 heeft een vast tarief. Bij meer gebruik geldt een minimum en staffel per 100 m3.		
Afval voor bedrijven			Bedrijfsafval valt niet onder huishoudelijke afvalstoffenheffing. In 2026 expliciet: bedrijfsafval wordt niet geaccepteerd op de milieustraat. Dit zijn vooral private contractlasten en niet een-op-een woonlasten.		
Tariefcomponent	2023	2024	2025	2026	2023-2026
OZB gebruiker niet-woning	0,2984% = € 1.492	0,2862% = € 1.431	0,2868% = € 1.434	0,3000% = € 1.500	+0,0016%-punt
OZB eigenaar niet-woning	0,3735% = € 1.868	0,3587% = € 1.793	0,3617% = € 1.808	0,3700% = € 1.850	-0,0035%-punt
Riool niet-woning < 50 m3	€ 363	€ 380	€ 395	€ 414	+€ 51 / +14,0%
Riool niet-woning > 50 m3	€ 566	€ 594	€ 616	€ 645	+€ 79 / +14,0%
Duiding bovenstaand schema Voor bedrijven zegt een gemiddeld bedrag minder dan bij huishoudens. De WOZ-waarde van het pand, de eigendoms-/gebruikerssituatie en het watergebruik bepalen de werkelijke last. Een ondernemer die zowel eigenaar als gebruiker is, betaalt beide OZB-componenten voor niet-woningen. Rioolheffing voor niet-woningen (bedrijven) kent twee tarieven. Klein verbruik betekent verbruik minder dan 50 m3. Groot verbruik betekent verbruik meer dan 50 m3.					

10. Waterschapslasten: Wetterskip Fryslan 2023-2026

Voorbeeldlasten	2023	2024	2025	2026
Eigenaar-bewoner 2+; WOZ € 300.000	€ 454	€ 535	€ 546	€ 558
Huurder 2+; zonder gebouwd	€ 283	€ 298	€ 313	€ 345
Gebouwd niet-woning; WOZ € 500.000	€ 285	€ 395	€ 390	€ 378
Duiding bovenstaand schema Dit zijn geen gemeentelijke lasten en worden dus niet door de raad van Heerenveen vastgesteld. Ze zijn wel relevant voor het totale bedrag dat inwoners en bedrijven op jaarbasis ervaren. Voor de bestuurlijke duiding is het daarom verstandig ze apart op te nemen: wel in het totale lastenbeeld, niet als gemeentelijke beleidsruimte.				

11. Opbrengsten belastingsoorten 2026

Tariefcomponent	Opbrengst 2026	Aandeel in totaal
OZB	€ 19,6 miljoen	45,9%
Afvalstoffenheffing	€ 7,2 miljoen	16,9%
Rioolheffing	€ 7,7 miljoen	18,0%
Betaald parkeren	€ 3,5 miljoen	8,2%
Leges	€ 3,4 miljoen	8,0%
Toeristenbelasting	€ 0,7 miljoen	1,6%
Overig	€ 0,6 miljoen	1,4%
Totaal	€ 42,7 miljoen	100,0%
Duiding bij bovenstaand schema De geraamde opbrengst uit deze belastingsoorten bedraagt samen circa € 42,7 miljoen, OZB vormt met circa 45,9% het grootste onderdeel. Afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn bestemmingsheffingen: deze opbrengsten staan in beginsel tegenover de kosten van afvalinzameling/verwerking en riool-/watertaken. Daardoor is niet alleen de hoogte van de opbrengst relevant, maar ook de mate van kostendekking en de ontwikkeling van onderliggende kosten,		

12. Opbrengsten belasting soorten in perspectief van totale inkomsten 2026



13. Samenvattende observaties 2023-2026

Categorie	Observatie en betekenis
Inwoners	De gemiddelde woonlast stijgt in euro's. Heerenveen zit in 2026 bij eigenaar-bewoners en huurders boven het Friese gemiddelde. De stijging komt vooral zichtbaar terug in afval en riool; de OZB-euro-uitkomst hangt daarnaast af van de WOZ-waarde.
Relatieve positie	De COELO-rang is geen waardeoordeel, maar een relatieve maat. In 2026 staat Heerenveen op 199 van 342 voor eigenaar-bewoners en op 252 van 342 voor huurders. Dat betekent dat de gemeente in dat jaar minder gunstig scoort dan in 2025.
Bedrijven	De bedrijfslasten kunnen niet rechtstreeks worden vergeleken met woonlasten. Bij niet-woningen bepalen WOZ-waarde, eigendom/gebruiker en waterverbruik de lasten.
Context en draagkracht	Een lastenoverzicht is pas bestuurlijk bruikbaar wanneer ook inwonerssamenstelling, woningmarktprofiel, inkomenspositie en kwijtschelding in beeld worden betrokken.
Eindlijn	De lastendruk is niet een cijfer. Een zuiver overzicht vraagt onderscheid tussen tarief, grondslag, gedrag, objectsoort en betaalcapaciteit.

14. Bronnen en rekenverantwoording

- Verordeningen OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing 2023-2026 gemeente Heerenveen.
- COELO Atlas lokale lasten 2023-2026, bijlagen woonlasten en rangnummers per gemeente/ COELO-databestanden.
- COELO Atlas lokale lasten 2026: benchmarks en rangnummers; rangnummer 1 = laagste woonlasten; rangnummers zijn relatieve vergelijking zonder waardeoordeel.
- CBS gemeentelijke indeling 2026: Nederland telt 342 gemeenten; dit aantal is sinds 2023 niet gewijzigd.
- CBS voorlopige bevolkingsaantallen per gemeente 1 januari 2026 en openbare gemeentelijke kerngegevens Heerenveen.
- Noordelijk Belastingkantoor: tarieven Wetterskip Fryslan 2023-2026.
- Themabegroting/ programmabegroting 2026 Heerenveen en raadsvoorstel belastingverordeningen 2026.
- Voor vragen of nadere toelichting: Carel Beke, teammanager belastingen, c.beke@heerenveen.nl.